

6/6/2010

"7"

«Το έργο της τότε κυβέρνησης...»

Η δήλωση που εξέδωσε ο Κώστας Σημίτης μετά τη δημόσια εκμυστήρευση του Τάσου Μαντέλη σχετικά με τα δώρα που λάμβανε από τη διαβόητη Siemens θα μπορούσε να γίνει δεκτή σαν ένα παράδειγμα, κάθε άλλο παρά χλιαρό, του τρόπου με τον οποίο τέτοιου είδους φαινομενικοί αντί-ηγέτες μπέρδεψαν εντέλει το εγώ τους με το κράτος, τον δημόσιο τομέα και το κόμμα. Μολονότι ο Σημίτης δεν ενδιαφερόταν ιδιαίτερα για την τύχη του κόμματος και μολονότι συμπεριφερόταν σαν κάποιος που είχε προσληφθεί από μια επιχείρηση για να βάλει τάξη στο ταμείο της, θα ήταν επίσης σωστό αν λέγαμε πως η υπεροψία που εξασφάλιζε η κατοχή του θώκου διατηρούσε, αντεστραμμένα, όλα τα γνωρίσματα της ελέω Θεού αλαζονείας του Αντρέα Παπανδρέου. Απ' αυτή την άποψη, επιτρέπεται να πούμε ότι ο τέως πρωθυπουργός, παρά το χαμηλό προφίλ και το αινιγματικό και στενόμυαλο ύφος του λιγομίλητου γραφειοκράτη, υπήρξε κι εκείνος ένας πρωταγωνιστής του δικομματικού θαύματος, κατορθώνοντας να λανσάρει μια πρωτότυπη, αθόρυβη αλαζονεία κεκλεισμένων των θυρών.

Με τον όρο αλαζονεία δεν αναφέρομαι εδώ στην περιφρόνηση της ανάγκης για συλλογικές αποφάσεις, κάτι που ίσχυε για τον προκάτοχό του, αλλά σ' εκείνον τον τόνο τής, ερήμην του ανθρώπου, παπαγαλίας των αριθμητικών μεγεθών, που προϋπέθετε σιωπηρά την παραδοχή ότι η κοινή γνώμη είναι αρκούντως αργόστροφη, δηλαδή μέχρι του σημείου να μην αντιλαμβάνεται τι περίπου παιζόταν στη σκηνή του λεγόμενου εκσυγχρονισμού σε όφελος των κέντρων που τον προστάτευαν. Ο Σημίτης έδινε στο πνεύμα του εκσυγχρονισμού την ιδανική νεοελληνική διέξοδο, κατά το ήμισυ τεχνοκράτης και κατά το ήμισυ βαρετός διαχειριστής βαρετών εκκρεμοτήτων, ένας συνδυασμός που η κοινή γνώμη εξέλαβε ως απόδειξη πηγαίας εντιμότητας. Ο εκσυγχρονισμός είχε γίνει αντιληπτός σαν μια παρτίδα μεταξύ τεχνοκρατών και οι τεχνοκράτες δεν είχαν χιούμορ ούτε ταλέντο στις ηχηρές αφιμαχίες, μόνον μια μυστηριώδη έφεση στο πλεονέκτημα των κρυφών και εξεζητημένων προσθαφαιρέσεων που θριαμβεύουν αφήνοντας τα μπαλκόνια και τις κραυγές στο περιθώριο. Είχαμε φορτωθεί έναν δυσάρεστο άνθρωπο, όχι πανούργο και αριβίστα, όπως ο Αντρέας Παπανδρέου, αλλά μονόχοντο και πληκτικό, έναν αγοραφοβικό άνθρωπο που το φυσικό του περιβάλλον ήταν η κρυψίνοια και ο οποίος κυβερνούσε, ή τέλος πάντων υποτίθεται ότι κυβερνούσε, με δεδηλωμένο στόχο να χαλιναγωγήσει το ταμπεραμέντο μιας χώρας δημοσίων υπαλλήλων και μεταπρατών της τουριστικής βιομηχανίας.

Αυτό το προφίλ, σε συνδυασμό με τον ορυμαγδό των έργων της Ολυμπιάδας, έδινε σε όλους την αίσθηση ότι, αφού οι χαρισματικοί πατέρες του έθνους μάς είχαν οδηγήσει σε σύγχυση, ένας μη χαρισματικός θα αποδεικνυόταν η πιο οικονομική λύση προκειμένου να εξασφαλίσουμε την ευτυχία μιας ορισμένης ορθολογικής φροντίδας στη μοιρασιά της πίτας ανάμεσα σε θερμόαιμους και τυχοδιώκτες δικαιούχους. Η χώρα παρέπαιε εξαρχής και ο Σημίτης, αντί να υποσχεθεί ότι θα είναι ιδιουσυγκρασιακά διαφορετικός απ' τον μέσο άνθρωπο ώστε να τον κυβερνήσει αποτελεσματικά (όπως έκανε ο Καραμανλής), ή ότι θα παραμείνει αφ' υψηλού ταυτισμένος μ' εκείνον, συμμεριζόμενος τα αιτήματά του (όπως έκανε ο Α. Παπανδρέου), προτίμησε να μην υποσχεθεί απολύτως τίποτα αλλά να ενσαρκώσει την ελπίδα, όχι και τόσο φωτεινή εδώ που τα λέμε, ότι στο μέλλον οι κυβερνήτες θα είναι υψηλόβαθμοι τμηματάρχες, όπως στην Ελβετία. Εμοιαζε τρωτός κι αυτό ήταν καλό για τη χώρα, επειδή η χώρα είχε κληθεί να υπογράψει την παραδοχή ότι θα προχωρούσε, στο εξής, εγκαταλείποντας τις μυθικές αυθεντίες του παρελθόντος.

Ετσι, ο Σημίτης κράτησε το προβάδισμα έχοντας εγγυηθεί έναν ανεκτό παρονομαστή στη διανομή των μερίδων των δημοσίων έργων και των προμηθειών, αφήνοντας όλη τη συσσωρευμένη ανισορροπία που απειλούσε τον κοινωνικό ιστό να ξεσπάσει στα ασθενή στρώματα των μικροεπενδυτών του Χρηματιστηρίου και των μικροϊδιοκτητών της μεσαίας τάξης, που περίμεναν, ένεκα της εισαγόμενης φήμης του εκσυγχρονιστικού μοντέλου, ότι ο ήλιος θα ανατείλει από τη δύση. Ο ίδιος απέπιε κατά απ' την ήρεμη πονηρία που διακρίνουμε σε ισπανούς ή οικελούς αριστοκράτες των ταινιών εποχής, αυτούς των μικρόσωμους συμβούλους που κρατούν τον λογαριασμό, απεικονιζόμενοι στα πορτρέτα της Αυλής πίσω απ' τον μονάρχη. Ακόμη και ο φετιχισμός της ατυξίας, που τον πληρώσαμε πανάκριβα με την καταστρο-

φή της υπαίθρου και το μετέπειτα παταγώδες γκρέμισμα όλων εκείνων των δεικτών της οικονομίας, περιλαμβανομένων των ψυχολογικών, που λειτουργούσαν επί καιρώ σαν φούσκες, προσέδιδε στο στυλ του Σημίτη μια χροιά απολιτίκ μοιρολατρίας εκτός καταλογισμού, λες και η αναδιανομή του πλούτου μέσω των πληκτρολογίων της Σοφοκλέους ήταν απλώς μια κακή χρονιά για τα καπνά ή το μαπαμπάκι, δίχως υποκινητές, πολύ λιγότερο δε ενόχους.

Η αουλία του Κ. Σημίτη, που ήταν, εύλογα, ο αγαπημένος του κεντροαριστερού τύπου, είχε λοιπόν να κάνει με τη διάχυτη βεβαιότητα ότι, όντως, δεν απομένει τίποτα να προσάψεις σε κάποιον που δεν έχει ούτε φανερές αρετές ούτε φανερά ελαττώματα. Αυτή η αποανοχοποιητική εντύπωση αξιοποιήθηκε πολιτικά κατ' επανάληψιν ώστε να κερδηθεί πίστωση χρόνου, και δεν πρέπει να ξεχνάμε, φέρ' ειπείν, ότι η μόνιμη σημιτική επωδός μπροστά στο φάσμα μικρών και μεγάλων σκανδάλων, σύμφωνα με την οποία «όποιος είχε στοιχεία όφειλε να τα πάει στον εισαγγελέα», δεν διέφερε ουσιαστικά απ' το «ό,τι είναι νόμιμο είναι και ηθικό» του Βουλγαράκη, για το οποίο εντούτοις έγινε τόσος θόρυβος. Προ Βουλγαράκη, η εξίσωση «ό,τι είναι νόμιμο είναι και ηθικό» επαληθεύτηκε με τυμπανοκρουσίες επί Σημίτη, ο οποίος την υπονοούσε διαρκώς, ήδη από την εποχή του «Ευχαριστούμε τους Αμερικανούς» ή της «παραίτησης» Καστανίδη, κινούμενος μ' εκείνη την πείσμονα έλλειψη διαπροσωπικής άνεσης που δηλητηριάζει τον αέρα γύρω απ' τις αντιρρήσεις, έως ότου αυτές ξεθωριάσουν και διαλυθούν χωρίς κανέναν να καταλάβει τι ακριβώς συνέβη.

Τα παραπάνω ελάχιστα διαψεύδονται απ' το περιεχόμενο της πρόσφατης δήλωσης με αφορμή τα κατώματα του Μαντέλη, η οποία αντιμετωπίζεται, εκεί, σαν «πράξη που [...] αμαυρώνει το έργο της τότε κυβέρνησης...» —σαν να λέμε δηλαδή ότι, αν η ομολογία είχε αποφευχθεί, η υπόληψη της «τότε κυβέρνησης» θα ήταν άφογη, οπότε ούτε γάτος ούτε ζημιά. Χωρίς υπερβολή, η επιμονή της δήλωσης στην περίφημη ζημία από την αμαύρωση της εικόνας της «τότε κυβέρνησης», ενώ το πύο ρέει στο δάπεδο, προδίδει την ίδια εκείνη αναισθησία η οποία βοά και αλαλάζει στην παράβλεψη της υποχρέωσης για κάποιου είδους συγγνώμη από πλευράς ενός πολιτικού που, απεναντίας, εμφανίζεται εντελώς ανεύθυνος για την επιλογή των συνεργατών του.